

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.01.1987, sp. zn. 5 Cz 44/87, ECLI:CZ:NS:1987:5.CZ.44.1987.1

Číslo: 25/1992

Právní věta: Jestliže v průběhu soudního řízení o nárocích neprovdané matky podle ustanovení § 95 odst. 2 zák. o rod. bylo již určeno otcovství muže, proti němuž žena v době svého těhotenství uvedené nároky uplatnila, zanikly podmínky pro uložení zvláštního předběžného opatření ve smyslu citovaného zákonného ustanovení. V takovém případě soud posoudí uplatněné nároky podle ustanovení § 95 odst. 1 zák. o rod., které však neumožňuje přiznat náklady na výživu dítěte a tedy ani náklady na tzv. výbavičku pro dítě. Vzhledem k již určenému otcovství k dítěti, je tu však možné, aby o výživném pro dítě (a v jeho rámci i o nákladech na výbavičku) bylo rozhodnuto v řízení o výchově a výživě dítěte (§ 50 zák. o rod. a § 113 odst. 2 o. s. ř.)

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 29.01.1987

Spisová značka: 5 Cz 44/87

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nároky neprovdané matky, Určování otcovství

Předpisy: 94/1963 Sb. § 95

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Navrhovatelka se domáhala, aby odpůrci byla uložena povinnost přispět jí celkovou částkou 11 700 Kčs na její výživu, na úhradu nákladů těhotenského oblečení a nákladů na pořízení výbavičky pro dítě, jakož i k zajištění výživy dítěte po dobu uvedenou v ustanovení § 95 odst. 1 zák. o rod. Tvrdila, že odpůrce je otcem dítěte, jehož narození očekává.

Okresní soud v Liberci návrh zamítl a o nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu. Soud prvního stupně po zjištění, že navrhovatelka v době rozhodné pro početí dítěte měla pohlavní styky také s dalším mužem, dovolil, že otcovství odpůrce nelze považovat za pravděpodobné.

K odvolání navrhovatelky krajský soud v Ústí nad Labem svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, přičemž se ztotožnil s jeho závěrem.

Nejvyšší soud České republiky rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČR, tak, že uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 95 odst. 1 zák. o rod. otec dítěte, za kterého není matka provdána, je povinen matce přispívat přiměřeně na úhradu výživy po dobu jednoho roku, jakož i na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím.

Ustanovení § 95 odst. 2 zák. o rod. upravuje zajištění nároků matky uvedených v ustanovení § 95 odst. 1 zák. o rod. a dále zajištění nároku na výživu dítěte pod dobu dvaceti šesti týdnů. Potřebná částka může být poskytnuta předem. Povinným k uspokojení uvedených nároků je muž, jehož otcovství je pravděpodobné.

Ustanovení § 6 a § 120 odst. 1 o. s. ř. ukládají soudu povinnost postupovat v řízení tak, aby skutečný stav věci byl zjištěn co nejuplněji a nejučelněji. V zájmu toho provede soud i takové důkazy, které nebyly žádným z účastníků navrhovány, a provedené důkazy hodnotí podle zásad uvedených v ustanovení § 132 o. s. ř., tedy každý důkaz jednotlivě a všechny v jejich vzájemné souvislosti. Teprve na základě takto zjištěného stavu věci soud rozhoduje (§ 153 odst. 1 o. s. ř.).

Těmito ustanoveními se soudy obou stupňů v dané věci důsledně neřídily.

Navrhující těhotná žena se domáhala vydání zvláštního předběžného opatření proti odpůrci, o němž tvrdila, že je otcem očekávaného dítěte. Z hlediska ustanovení § 95 odst. 2 zák. o rod. bylo proto třeba zjistit, zda je otcovství odpůrce pravděpodobné. Soudy obou stupňů dospěly k závěru, že podmínka přiznání uplatněných nároků, jíž je pravděpodobnost otcovství odpůrce, nebyla prokázána, když shodně výpověď navrhovatelky hodnotily jako nevěrohodnou. I když v průběhu tohoto řízení bylo zahájeno k návrhu navrhovatelky u okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 13 C 218/84 proti odpůrci řízení o určení otcovství a o úpravu výchovy a výživy již narozeného nezletilého dítěte navrhovatelky, odvolací soud pouze tuto skutečnost konstatoval v protokolu o jednání před odvolacím soudem, aniž by k objasnění otázky pravděpodobnosti otcovství odpůrce zjistil obsah uvedeného spisu způsobem upraveným v ustanovení § 129 o. s. ř.

Teprve šetřením provedeným v rámci projednání stížnosti pro porušení zákona vyšlo najevo, že bylo pravomocně skončeno řízení o určení otcovství a úpravu výchovy a výživy nezletilého syna navrhovatelky, vedené u okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 13 C 218/84. Tím je třeba se zabývat, poněvadž výsledek řízení o určení otcovství může mít vliv na právní posouzení dané věci. Jestliže totiž otcovství muže, proti němuž těhotná žena uplatnila nároky podle ustanovení § 95 odst. 2 zákona o rod., bylo určeno, zanikly podmínky pro zvláštní předběžné opatření ve smyslu tohoto zákonného ustanovení. V takovém případě soud uplatněné nároky posoudí podle ustanovení § 95 odst. 1 zák. o rod. Toto ustanovení ovšem neumožňuje přiznat náklady na výživu dítěte a tedy ani náklady na tzv. výbavičku pro dítě. Pokud bylo otcovství k dítěti určeno, je možno rozhodnout o výživném pro dítě a v jeho rámci i o nákladech na výbavičku jen v řízení o výchově a výživě dítěte (§ 50 zák. o rod. a § 113 odst. 2 o. s. ř.).

Posouzení nároků uplatněných navrhovatelkou bude proto záviset na rozhodnutí, které mělo být vydáno ve věci vedené u okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 13 C 218/84.

Dále je třeba uvést, že i pro nároky neprovdané matky jsou rozhodující odůvodněné potřeby oprávněné, jakož i schopnosti a možnosti povinného (§ 96 odst. 1 zák. o rod.). Přitom doba jednoho roku vymezená v ustanovení § 95 odst. 1 zák. o rod. zasahuje jak do doby těhotenství, tak i do doby po porodu. Pro přiznání nároku na příspěvek na výživu podle ustanovení § 95 zák. o rod. však neplatí druhá věta ustanovení § 98 odst. 1 zák. o rod. před středníkem, podle které je možno výživné přiznat jen ode dne zahájení řízení (srov. rozhodnutí uveřejněné pod č. 1/1967 Sbírky rozhodnutí a sdělení soudů).

Z uvedeného vyplývá, že soudy obou stupňů rozhodly na základě nedostatečně zjištěného skutečného stavu věci a tím porušily zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. ve vztahu k ustanovení § 95 odst. 2 zák. o rod.

Je třeba ještě poukázat na stanovisko uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 21/1987, podle něhož se o nárocích podle ustanovení § 95 odst. 2 zák. o rod. rozhoduje usnesením.

Důvodné stížnosti pro porušení zákona proto bylo vyhověno, rozsudky soudů obou stupňů byly zrušeny a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.